

Nr 178.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående godkännande av avtal mellan kronan och Stockholm—Rimbo järnvägsaktiebolag samt kronan och Stockholms stad rörande marköverlåtelse m. m.; given Stockholms slott den 28 februari 1930.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Th. Borell.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 28 februari 1930.

Närvarande:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, BESKOW, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, LINDSKOG, BISSMARK, JOHANSSON, DAHL.

Departementschefen, statsrådet Borell anför:

Genom resolution den 14 juli 1882 beviljade Kungl. Maj:t Stockholm—Rimbo järnvägsaktiebolag koncession å järnväg av 0.891 meters spårvidd från Stockholm till Rimbo. Därjämte medgav Kungl. Maj:t, att bolaget skulle erhålla upplåtelse för alltid av den för järnvägens anläggning behövliga, kronan tillhöriga jord utan annan kostnad än att, vad anginge bland annat all jord å Djurgården, ersättning därför skulle lämnas i enlighet med bestämmel-

serna i förordningen den 14 april 1866 angående jords eller lägenhets avstående för allmänt behov.

Sedan bolagets järnväg öppnats för allmän trafik, har dess markområde inom Stockholms stad vid några tillfällen blivit förändrat och utvidgat. Sålunda lades till järnvägens ändstation i Stockholm, Stockholms östra station, år 1889 ett område av omkring 6,960 kvadratmeter tillhörigt Stockholm stad, därvid dock i stället till staden avstods ett lika stort men för järnvägsändamål mindre väl beläget område. Dessutom har bolaget enligt särskilda Kungl. Maj:ts resolutioner genom expropriation från Djurgården förvärvat flera områden; enligt resolution år 1893 4,379 kvadratmeter, enligt resolution år 1900 11,634 kvadratmeter, enligt resolution år 1904 5,320 kvadratmeter och enligt resolution år 1910 13,187 kvadratmeter, jämte 605 kvadratmeter från ett till statens järnvägar förut upplåtet område. Slutligen har jämlikt beslut av 1914 års senare riksdag medgivits upplåtelse till bolaget av två områden, dels ett om 18,080 kvadratmeter vid östra stationen från Djurgården och dels ett om 6,780 kvadratmeter vid Albano järnvägsstation från statens järnvägar. Beträffande sistberörda område om 6,780 kvadratmeter, vilket icke tagits i anspråk av bolaget, har jag förut denna dag — i samband med behandling av annan fråga, jämväl avsedd att föreläggas riksdagen — föreslagit, att upplåtelsemedgivandet beträffande området skulle upphöra att gälla under förutsättning att visst annat område komme att upplåtas till bolaget.

Framställning
av Stockholm
—Rimbo järn-
vägsaktie-
bolag.

I en den 24 februari 1916 dagtecknad framställning anhöll Stockholm—Rimbo järnvägsaktiebolag hos Kungl. Maj:t om medgivande att av den mark, som bolaget med stöd av nyssberörda resolution den 14 juli 1882 fått förvärva från kronan, avskilja och för annat än järnvägsändamål disponera, eventuellt försälja vissa, huvudsakligen invid norra sidan av Vallhallavägens alléområde och utmed Drottning Kristinas väg belägna områden.

Tillika anhöll bolaget, att den i järnvägsområdet till säkerhet för ett bolaget år 1885 beviljat statslån gällande in-teckningen måtte få dödas i vad avsåge det till avsöndring ifrågasatta området. Denna in-teckningsdödning har av riksgäldsfullmäktige den 30 september 1920 tillstyrkts på vissa villkor.

Sedan yttranden över bolagets framställning, i vad densamma avsåge avsöndring av mark från järnvägsområdet, inhämtats från åtskilliga myndigheter, fann bolaget anledning att, på grund av vad vid ärendets behandling förekommit, i skrivelse den 23 december 1919 inskränka sin ansökan att gälla dels ett något minskat område utmed Vallhallavägens alléområde, dels ock ett område beläget vid Drottning Kristinas väg där denna utgör uppfart till tekniska högskolan. En mellan dessa områden, i hörnet mellan nämnda vägar belägen tomt skulle bolaget behålla för uppförande av ett stationshus, även avsett för administrationslokaler m. m.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen tillstyrkte denna modifierade framställning på vissa villkor, däribland att bolaget skulle vara skyldigt uppföra den ifrågasatta stationsbyggnaden samt till riksmarskalksämberet hembjuda den mark, som enligt ett av sagda ämbete avgivit yttrande erfordrades för vidg-

ning av Drottning Kristinas väg. *Tekniska högskolan och dess byggnads-kommitté* samt *byggnadsstyrelsen* gjorde åtskilliga erinringar mot bolagets framställning. Sålunda framhölls från representanterna för tekniska högskolan, att ett bifall till framställningen borde lämnas endast i den mån detta icke lade hinder i vägen för ett lämpligt ordnande av högskolans entréområde samt anordnande av en tillfredsställande utfart till vetenskapsstaden å Norra Djurgården. Härför erfordrades emellertid ovillkorligen, att av järnvägsområdet östligaste del viss mark utlades till breddning av Drottning Kristinas väg. Byggnadsstyrelsen framhöll i sitt utlåtande, att det syntes synnerligen olämpligt, att ifrågasatta områden skulle få upplåtas för bebyggande med bostadshus i större omfattning innan definitivt stadsplaneförslag för hela trakten föreläge. Med all sannolikhet krävdes nämligen för genomförandet av ett sådant stadsplaneförslag, att gränserna för bolagets nuvarande järnvägsområde ändrades, vilket emellertid kunde avsevärt försvåras ur ekonomisk synpunkt, därest de ifrågasatta områdena skulle utan vidare få avsöndras från järnvägsområdet. Byggnadsstyrelsen hemställde därför, att i anledning av bolagets framställning Kungl. Maj:t ville uppdraga åt byggnadsstyrelsen att i samråd med riksmarskalksämberet, Stockholms stads vederbörande myndigheter, Stockholm—Rimbo järnvägsaktiebolag och ombud från tekniska högskolan upprätta förslag till stadsplan för ett område, sträckande sig från Valhallavägen i söder till och med det åt Röda korset upplåtna området i norr, samt att med Stockholms stad förhandla om villkoren för sagda områdes upptagande inom stadens planlagda område. Tillika hemställde byggnadsstyrelsen om bemyndigande att med Stockholm—Rimbo järnvägsaktiebolag inleda förhandlingar om sådan överenskommelse med bolaget, att därigenom samtliga med stadsplanefrågan sammanhängande spörsmål kunde erhålla sin lösning.

Sedan en del ytterligare utlåtanden och utredningar inkommit samt förhandlingar förts mellan de intresserade parterna, biföll Kungl. Maj:t den 3 april 1925 byggnadsstyrelsens angivna förslag.

Med skrivelse den 17 januari 1928 överlämnade därefter *byggnadsstyrelsen* ärendet ånyo till Kungl. Maj:t och anförde då huvudsakligen följande:

Efter samråd med av vederbörande myndigheter och järnvägsbolaget för ändamålet utsedda delegerade hade byggnadsstyrelsen uppdragit åt professorn Erik Lallerstedt att upprätta förslag till stadsplan för området. Sedan Lallerstedt uppgjort ett dylikt förslag, hade delegerade, efter vissa ändringar, för sin del godtagit detsamma vid sammanträde den 9 december 1927. Emot det sålunda föreliggande stadsplaneförslaget, som slutligen blivit genom Stockholms stads stadsplanekontor uppritat och av stadsplanedirektören Alb. Lilienberg undertecknat, hade byggnadsstyrelsen icke något att erinra. I stadsplanen angåves med bokstaven J ett område, som vore avsett att bebyggas med för järnvägen erforderlig stationsbyggnad, i vilken anbringats en genomfart för Djursholmsbanan. De för bostadsbebyggande avsedda områdena, som järnvägsbolaget avsåge att få avstyckade, vore i planen märkta med bokstaven B. Med OB hade utmärkts områden, som utgjordes av dels till statens materialprovvningsanstalt och tekniska högskolan upplåtna om-

Stadsplane-
förslag utar-
betas för om-
rådet och när-
liggande
mark.

råden, dels vissa å ömse sidor om den uträtade Drottning Kristinas väg belägna områden, vilka torde erfordras för högskolans vidare utbyggnad. Till stadsplaneförslaget hörde därjämte ett av förre stadsplanedirektören P. Hallman den 8 december 1925 uppgjort förslag till byggnadsbestämmelser.

Vid sammanträdet den 9 december 1927 hade förberörda delegerade föreslagit byggnadsstyrelsen att hos Kungl. Maj:t utverka, att de av Kungl. Maj:t den 3 april 1925 anbefallda förhandlingarna i fortsättningen skulle föras av kronans fastighetskommission av år 1925 i stället för byggnadsstyrelsen, och i särskilda skrivelser hade riksmarskalksämbetet, Stockholms stadskollegium samt Stockholm—Rimbo järnvägsaktiebolag förklarat sig icke hava något att erinra mot detta förslag. Då jämväl byggnadsstyrelsen funne den sålunda tilltänkta anordningen lämplig, hemställde byggnadsstyrelsen, att det byggnadsstyrelsen genom Kungl. Maj:ts nyssberörda beslut den 3 april 1925 givna uppdrag att i angivna avseenden förhandla med Stockholms stad och Stockholm—Rimbo järnvägsaktiebolag måtte överflyttas å kronans fastighetskommission av år 1925.

**Kronans
fastighets-
kommission
av år 1925.**

Genom beslut den 24 februari 1928 uppdrog därefter Kungl. Maj:t åt kronans fastighetskommission av år 1925 att omhändertaga ärendets vidare behandling.

Med utlåtande den 28 september 1929 har *kronans fastighetskommission av år 1925* överlämnat villkorliga avtal med Stockholm—Rimbo järnvägsaktiebolag, daterat den 13 september 1929, och Stockholms stad, daterat den 13 och den 27 september 1929; det senare avtalet har sedermera försetts med ett tillägg av den 24 januari 1930. Dessa avtal torde böra såsom bilagor fogas vid detta protokoll.

Till motivering för avtalen anför kommissionen bland annat följande:

I det område, som det genom byggnadsstyrelsens försorg sålunda uppgjorda stadsplaneförslaget omfattar, ingå vissa delar av den kronans mark, vilken avses i det år 1928 mellan kronan och staden träffade avtalet om grunder för exploateringen av vissa delar av Norra Djurgården, nämligen delar av Valhallavägens alléområde samt uppfarten till tekniska högskolan. Ett eventuellt stadsplaneavtal beträffande nämnda områden måste alltså utformas i enlighet med Ladugårdsgärdesavtalet.

Vad angår den nu ifrågasatta stadsplanens omfattning, så har det med hänsyn till Ladugårdsgärdesavtalets innehåll synts kronans fastighetskommission av år 1925 nödvändigt, att i stadsplaneområdet intages även den lilla del (c:a 270 kvm.) av Valhallavägens alléområde, som i det genom byggnadsstyrelsens försorg upprättade förslaget ligger utanför den däri föreslagna västra stadsplanegränsen.

Å andra sidan har det synts kommissionen icke lämpligt att i stadsplanen intaga hela det område, som byggnadsstyrelsens berörda förslag omfattar. Vad som nu behöver intagas i stadsplan torde vara de delar av järnvägsbolagets område, vilka för närvarande avsetts för bebyggelse, vidliggande delar av Valhallavägens alléområde och Drottning Kristinas väg samt de obetydliga delar av djurgårdsmark, vilka enligt förslaget skulle antingen ingå i samma byggnadskvarter som den av bolaget disponerade marken eller ock utanför detta kvarter utläggas till gatumark, respektive beläggas med byggnadsförbud för ernående av önskad byggnadshöjd inom sagda kvarter. Däremot synas betänkligheter möta mot att i stadsplanen intaga övriga, i förslaget angivna delar av kronans mark, ingående i tekniska högskolans, materialprovningssan-

staltens och Röda korsets områden ävensom den till utvidgning av förstnämnda två institutioner och för tekniska högskolans elevkärs byggnad avsedda marken. Dessa områdens intagande i stadsplan lär icke medföra någon fördel för kronan utan endast ett fastläsande redan nu av områdenas stadsplaneindelning med vad därav följer i avseende å skyldighet för kronan att till staden avstå mark för gatuändamål och iordningställa denna mark såsom gata. Och å andra sidan torde icke behöva föreligga någon betänklighet mot att i stadsplan icke nu intaga sistberörda områden vid det förhållande, att det förberörda, genom byggnadsstyrelsens försorg utarbetade stadsplaneförslaget tillfullo utvisar, att med en på antytt sätt inskränkt stadsplan synnerligen väl kan förenas en tillfredsställande stadsplan även för intilliggande, kronan tillhöriga mark, som kommissionen anser för närvarande icke böra intagas i stadsplan. Det av förre stadsplanedirektören Hallman uppgjorda förslaget till byggnadsbestämmelser för stadsplaneområdet har också, särskilt i vad avser den kronan tillhöriga marken, syntts kommissionen böra modifieras så, att ett mer tillfredsställande bebyggande av områdena i fråga kan åstadkommas.

I enlighet med nyssnämnda grunder har, efter förhandlingar med Stockholms stad samt Stockholm—Rimbo järnvägsaktiebolag, av stadsplanedirektören Alb. Lilienberg utarbetats ett den 26 juni 1929 dagtecknat förslag till stadsplan med tillhörande stadsplanebestämmelser.

De av bolaget disponerade områden, som ingå i denna stadsplan, utgöras av dels mark, vartill bolaget innehar äganderätten, dels ock mark, som bolaget jämlikt riksdagens beslut 1914 och Kungl. Maj:ts resolution den 6 november 1914 fått sig med nyttjanderätt upplåten att disponera, så länge densamma av bolaget användes för järnvägsändamål. Av det enligt nyssnämnda beslut *allenast upplåtna* området — i sin helhet utgörande 18,080 kvadratmeter med en årlig avgäld av 3,500 kronor att erläggas till djurgårdskassan — skall i stadsplanen ingå: såsom järnvägsområde cirka 490 kvadratmeter, såsom annan kvartersmark (liggande i sammanhang med bolagets kvartersmark) cirka 755 kvadratmeter samt såsom gatumark cirka 115 kvadratmeter. Av disponerad djurgårdsmark skulle enligt förslaget cirka 355 kvadratmeter utläggas till annan kvartersmark än för offentlig byggnad (liggande i sammanhang med den del av bolagets nyttjanderättsområde, som utlägges till dylik kvartersmark) varjämte vissa arealer skulle utläggas till gatumark (Drottning Kristinas väg). Till gatumark skulle ytterligare utläggas vissa arealer av dels tekniska högskolans fastighet, dels Valhallavägens alléområde (jämte dess förlängning västerut) dels ock det område, vartill bolaget innehar äganderätt. Av elevkårens fastighet skulle slutligen en smal remsa om 6 meter, belägen utmed fastighetens södra gräns, beläggas med byggnadsförbud.

Av det område, som bolaget har till sig upplåtet med allenast nyttjanderätt att disponeras så länge området användes för järnvägsändamål, skulle alltså vissa delar intagas i stadsplan icke såsom järnvägsområde utan såsom kvarters- eller gatumark. Därmed lär bolagets nyttjanderätt till denna kvarters- och gatumark förfalla, och områdena böra återgå till kronans fria disposition. Till kronans fria disposition bör också återgå en liten triangel om cirka 98 kvadratmeter av bolagets nyttjanderättsmark, som skall ingå i det för tekniska högskolans elevkärs byggnad avsedda området. Å andra sidan torde till bolaget böra upplåtas för att tilläggas dess nyttjanderättsområde cirka 155 kvadratmeter djurgårdsmark, som ytterligare erfordras för järnvägen.

De sålunda vidtagna regleringarna av bolagets nyttjanderättsområde skulle innebära, att området netto minskades med cirka 1,300 kvadratmeter, eller från cirka 18,080 kvadratmeter till cirka 16,700 kvadratmeter, varför nytt-

janderättsavgälden torde böra nedsättas med 250 kronor till 3,250 kronor. Beträffande den mark, som enligt stadsplaneförslaget skall ingå i kvartermark samt utgöres av antingen mark, vartill nyttjanderätten i enlighet med det nyss anförda återfaller till kronan, eller ock av odisponerad djurgårdsmark, uppstår fråga, huruvida kronan bör i egen hand behålla eller ock till bolaget försälja densamma. Kommissionen har ansett det mest fördelaktigt för kronan, att bolaget av kronan förvärvar sagda mark ävensom den kronans mark, vilken, avsedd att ingå i Drottning Kristinas väg, ligger mer än 9 meter från tekniska högskolans fastighet. Tillika har kronan synts böra därvid i utbyte förvärva ett av bolaget ägt litet markområde, som ligger inom sagda niometersgräns, enär kronan lärer böra, i enlighet med grunderna för stadsplanelagens bestämmelser om tomtägars skyldighet att avstå eller ersätta mark som utlagts till gata, till staden utan ersättning överlämna äganderätten till de delar av Drottning Kristinas väg, där denna angränsar tekniska högskolans fastighet, vilka ligga mindre än 9 meter från sistsagda fastighets gräns. I den mån stadsplaneområdet omfattas av Ladugårdsgärdesavtalet, skall givetvis, på sätt förut erinrats, dettas bestämmelser och villkor för överlåtelse av gatumark m. m. lända till efterrättelse. Beträffande den mark, som kronan alltså enligt kommissionens mening bör i detta sammanhang försälja till Stockholm—Rimbo järnvägsaktiebolag, har kommissionen låtit verkställa värdering genom arkitekten i byggnadsstyrelsen Arvid Sjöqvist, vilken därvid avgivit följande den 1 juni 1929 dagtecknade värderingsinstrument:

»Anmodad avgiva värderingsutlåtande rörande visst markområde nära Östra station i Stockholm i samband med ifrågasatt försäljning till Stockholm—Rimbo järnvägsaktiebolag får jag härmed meddela följande. — Området återfinnes på bilagda karta, plansch 394, 'Förslag till stadsplan för del av Kungl. Djurgården', och hänvisas till beteckningarna å sagda karta. Det med gul färg belagda området avser byggnadsyta, och är denna beräknad med hänsyn till vidgat husdjup till 15 meter. Byggnadsytan utgör cirka 500 kvadratmeter och inrymmer sålunda cirka 17 eldstäder i varje plan. På grund av önskvärdheten att uppföra byggnadskomplex med samma taklifthöjd som mot Valhallavägen inskränkes antalet våningar, med hänsyn till lutningen i Drottning Kristinas väg, till fyra, varav den nedersta kommer att delvis ligga under marknivån. Totala eldstadsantalet uppskattas till 67 st. och kan anses hava ett värde av 1,200 kronor per eldstad, d. v. s. sammanlagt 80,000 kronor. Från denna summa bör dock avräknas kostnader för sprängning, cirka 20,000 kronor, varigenom värdet nedgår till 60,000 kronor. Förutom byggnadsytan bör till tomten räknas ett område, innefattande dels till viss höjd bebyggbar tomt, dels (prickade) förgårdar mot norr och mot Drottning Kristinas väg. Om dessa ytor inräknas i tomten, blir totala ytan $503 + 604 = 1,107$ kvadratmeter. Priset per kvadratmeter blir $60,000 : 1,107 =$ cirka 55 kronor. Den mark, som betecknas med violett färg (cirka 730 kvadratmeter), kan anses som s. k. överskottsmark och är avsedd att gå i byte med staden för gatumarkersättning vid Valhallavägen. Denna torde kunna uppskattas till halva priset, d. v. s. cirka 27 kronor per kvadratmeter, sammanlagt sålunda cirka 19,700 kronor. Beträffande slutligen en del av stationsområdet, innehållande cirka 470 kvadratmeter, kan denna värderas till cirka 20 kronor per kvadratmeter, men kan det ifrågasättas, huruvida icke vid värdesättningen bör avdragas kapitalvärdet av den arrendesumma, 19 öre per kvadratmeter och år, som nu betalas av trafikbolaget. Totala värdet på denna mark skulle i så fall bliva cirka 7,600 kronor. Värdet av området i sin helhet uppgår sålunda till $60,000 + 19,700 + 7,600 = 87,300$ kronor eller avrundat till 87,000 kronor.»

I detta sammanhang vill kommissionen framhålla, att Kungl. Maj:t år 1919 medgivit verkställande av ett markbyte mellan bolaget, å ena, samt kronan, å

andra sidan, varigenom *bolaget* erhöle en marktriangel vid Valhallavägens alléområde och *tekniska högskolans fastighet* lika stor areal längre upp vid entrépartiets nordvästra hörn. Dessa markbyten hava icke ännu lagligen genomförts, och det torde också möta svårigheter att genomföra dem helt i enlighet med 1919 års brev. Under förevarande omständigheter synes icke heller nödvändigt, att söka få Kungl. Maj:ts sagda beslut för sig rättsligt genomfört. Lämpligen bör den nu ifrågasatta uppgifvelsen mellan kronan och bolaget omfatta även den mark, som skolat ingå i sagda jordbyte.

Rörande de träffade avtalen anför kommissionen vidare:

Beträffande *avtalet mellan kronan och bolaget* syntes icke, utöver vad förut anförts, erfordras någon närmare motivering annat än beträffande mom. 7:o. Vid detta moments avfattande hade kommissionen och bolaget förutsatt, att de i järnvägsområdet gällande in-teckningar skulle i vad avsåge såväl det av bolaget till kronan överlätna området som de bolagets områden, vilka enligt den förutsatta stadsplanen eljest skulle utgöra gata eller för järnvägsändamål ej avsedd kvartersmark, dödas — sedan Kungl. Maj:t medgivit områdenas avskiljande från järnvägsområdet i övrigt — på sätt riksgäldsfullmäktige angivit i sitt förberörda utlåtande i ärendet den 30 september 1920. För fullgörandet av ifrågavarande in-teckningsdödning hade bolaget avlämnat en bankgaranti.

Vad anginge *avtalet mellan kronan och staden*, så hade i mom. 1:o a) och b) å staden överlåtits sådan i den föreliggande stadsplanen ingående gatemark, som omfattades av Ladugårdsgärdesavtalet, medan i mom. 1:o c) i enlighet med grunderna för gällande stadsplanelagstiftning överlåtits den kronans mark i övrigt inom förevarande stadsplaneområde, som skulle utläggas till gata och vore belägen inom nio meter från kronans angränsande fastigheter. I mom. 3:o hade intagits bestämmelse därom, att överlåtelsen av de i mom. 1:o a) och b) angivna områdena skedde på de villkor, vilka funnes angivna i punkt 2 av Ladugårdsgärdesavtalet. Detta innebure följaktligen bland annat, att sådan avräkning, som i sagda punkt 2 närmare omförmäldes, skulle första gången ske 25 år efter det Kungl. Maj:t fastställt det föreliggande stadsplaneförslaget för området vid Östra stationen.

I den föreliggande överenskommelsen hade kronan tillförbundits att svara för kostnaderna för iordningställande som gata, av det i mom. 1:o b) överlätna området jämlikt Ladugårdsgärdesavtalets bestämmelser och av det i mom. 1:o c) överlätna området i analogi med samma bestämmelser. Därvid hade tillika angivits beskaffenheten av den gatubeläggning, för vilken det skulle åligga kronan att svara beträffande dessa, i Drottning Kristinas väg ingående områden. Med hänsyn till angelägenheten av, att Drottning Kristinas väg såsom belägen invid tekniska högskolans entré iordningställdes snarast möjligt, hade i avtalet intagits bestämmelse därom, att denna gata (Drottning Kristinas väg) skulle till hela sin bredd vara iordningställd *senast* fem år efter det första byggnadslovet beviljats beträffande någon del av sådan i den nu förutsatta stadsplanen ingående kvartersmark, som ej vore avsedd för järnvägsändamål. Denna bestämmelse hade utformats under hänsynstagande till järnvägsbolagets intressen, då jämväl bolaget skulle, enligt sitt avtal med staden, svara för viss del av kostnaderna för denna gatas iordningställande.

Beträffande kloakledningar i Drottning Kristinas väg hade kommissionen haft att utgå ifrån, att för tekniska högskolans, materialprovninganstaltens, tekniska högskolans elevkårsbyggnads och Röda korsets fastigheter visserligen redan nu funnes anordnad avloppsledning fram till stadens avloppsnät. Emellertid hade denna ledning så liten dimension, att ehuru ytvattnet från berörda

fastigheter icke inginge i ledningen utan utsläpptes i ett öppet dike norrut, ledningen likväl måste anses vara överbelastad. Skulle ytterligare anläggningar tillkomma inom kronans ifrågavarande områden, eller ville man avleda ytvattnet från dessa genom stadens avloppsnät, erfordrades härför en ny ledning. Efter samråd med byggnadsstyrelsen hade kommissionen därför ansett i föreliggande sammanhang böra träffas avtal om sådana anordningar, som garanterade kronans nu ifrågavarande områden fullt tillfredsställande och för överskådlig framtid tillräckliga avloppsledningar. Vid förhandlingarna mellan kommissionen, staden och bolaget hade därefter träffats sådan överenskomst i frågan, som framginge av mom. 8:o B. i avtalet mellan kronan och staden.

I mom. 8:o C. hade därefter intagits närmare bestämmelser rörande beräkningen och erläggandet av de ersättningar, som det enligt avtalet ålåg kronan att utgiva till staden, och att i den mån de i det nu träffade avtalet förekommande bestämmelser icke föranledde annat, skulle beträffande gatas anläggning och ledningar ävensom beträffande underhåll och renhållning av gator och allmänna platser gälla, vad därom funnes stadgat i Ladugårdsgärdesavtalet.

Genom stadens myndigheter hade verkställts en preliminär beräkning över de utgifter, kronan i följd av det nu träffade avtalet skulle ikläda sig gentemot staden beträffande iordningställandet av gata och avloppsledning. Beräkningen gäve vid handen, att kronans utgifter skulle kunna beräknas till ungefär 62,000 kronor, varav 47,500 kronor utgjorde kronans andel i kostnaderna för iordningställandet av Drottning Kristinas väg samt 14,500 kronor kronans andel i kostnaderna för avloppsledning.

Kommissionen anförde vidare följande:

Kommissionen hade förut angivit, att en förutsättning för Kungl. Maj:ts godkännande av de föreliggande avtalen samt stadsplanen måste vara, att de ifrågavarande områdena av Kungl. Maj:t medgäves få avskiljas från järnvägsområdet i övrigt samt därefter de avskilda områdena befriades från inteckningar på sätt och villkor, som riksgäldsfullmäktige angivit i sitt förberörda yttrande den 30 september 1920. Kommissionen hade tillika förutsatt, att i enlighet med bolagets eget medgivande och på sätt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt byggnadsstyrelsen påfordrat, såsom villkor för ifrågavarande områdens avskiljande från järnvägsområdet i övrigt uppställdes, att bolaget å därför i den förutsatta stadsplanen angiven plats och inom viss tid uppförde stationshus, även avsett för administrations- och andra dylika lokaler.

Vid ett slutligt godkännande för kronans del av de föreliggande avtalen hade statsmakterna att besluta dels om disposition av de i följd av avtalet med bolaget inflytande medlen, dels ock på vad sätt de utgifter skulle täckas, vilka för kronan uppkomme i följd av avtalen. Sistberörda kostnader syntes lämpligen kunna täckas av inflytande försäljningsmedel för de nu försålda områdena. Frågan om dispositionen av därefter återstående försäljningsmedel syntes, liksom frågan om ersättning till djurgårdskassan för mistade inkomster, böra avgöras först i sammanhang med den prövning av enahanda frågor, som vore att emotse i anledning av den förestående exploateringen av de av Ladugårdsgärdesavtalet i övrigt omfattade områdena.

Kommissionen har tillika överlämnat en av järnvägsaktiebolaget på grund av avtalets mom. 7 avlämnad garantiförbindelse, utfärdad av aktiebolaget Svenska Handelsbanken, att den mark, som enligt mom. 2 i avtalet överlättes av bolaget till kronan, vid överlåtelsen är fri från alla gravationer.

I ärendet hava utlåtanden därefter avgivits av vederbörande myndigheter. *Djurgårdsförvaltningen* och *riksmarskalksämberet* hava därvid förklarats icke hava något att erinra mot de upprättade avtalen eller stadsplaneförslaget. Genom avtalen skulle emellertid djurgårdskassans inkomster minska med arrendebelopp för de enligt avtalen överlåtna områdena, tillhoppa 850 kronor årligen. Då djurgårdskassan hade att med avsevärda belopp bidra till de kungl. slottens underhåll, borde redan vid beslut om dispositionen av de genom avtalet med järnvägsbolaget inflytande medlen djurgårdskassan tilldelas ett belopp, motsvarande avgäldernas efter 4 % kapitaliserade värde eller 21,250 kronor. *Tekniska högskolans styrelse och förvaltningsnämnd* hava framhållit angelägenheten av att den i stadsplaneförslaget ingående delen av Drottning Kristinas väg bleve iordningställd till hela sin bredd snarast möjligt och för allt fall så snart den planerade västra flygelbyggnaden på högskolans entréområde komme till uppförande.

Yttranden
över fastig-
hetskommis-
sionens för-
slag.

Byggnadsstyrelsen har i sitt yttrande tillstyrkt ett slutligt godkännande för kronans del av de båda avtalen och därvid anfört:

Beträffande det av kommissionen framlagda förslaget till stadsplan och särskilda byggnadsbestämmelser hade byggnadsstyrelsen icke något att erinra. Med avseende å stadsplaneområdets omfattning finge byggnadsstyrelsen framhålla, att styrelsen icke hyste några betänkligheter mot att i stadsplanen icke medtagits vissa områden invid Drottning Kristinas väg, som ingått i det av byggnadsstyrelsen tidigare framlagda stadsplaneförslaget. Detta förslag gäve nämligen vid handen, att den nu föreslagna planeringen av det begränsade stadsplaneområdet lämpligen kunde anslutas till en framtida stadsplan för intilliggande, kronan tillhöriga mark. Den ökning av tidigare föreslagna byggnadshöjder, som avsåges i det nu föreliggande bestämmelseförslaget, funne sig byggnadsstyrelsen kunna biträda. Beträffande de av fastighetskommissionen villkorligt slutna avtalen och de ekonomiska beräkningar, som låge till grund för desamma, hade byggnadsstyrelsen ej heller funnit något att erinra. Styrelsen ville endast framhålla, att, då i avtalet med Stockholm—Rimbo järnvägsaktiebolag icke medtagits bestämmelse därom att bolaget skulle vara skyldigt att å därför i stadsplanen angiven plats och inom viss tid uppföra stationshus, även avsett för administrations- och andra dylika lokaler, det vore angeläget att denna skyldighet, i enlighet med vad fastighetskommissionen förutsatte, uppställdes såsom villkor för de i avtalet avsedda områdenas avskiljande från järnvägsområdet i övrigt. Härjämte finge styrelsen framhålla, att styrelsen funne beaktansvärt vad tekniska högskolans förvaltningsnämnd i dess i ärendet avgivna utlåtande anfört med avseende å iordningställandet av Drottning Kristinas väg utmed den planerade västra flygelbyggnaden på högskolans entréområde.

Statskontoret har yttrat sig rörande sättet för bestridande av de statsverket enligt avtalet med staden åliggande utgifterna samt dispositionen av de medel, som på grund av avtalet med bolaget komme att inflyta till statsverket.

I förstnämnda avseende anför statskontoret, att berörda utgifter syntes böra, på sätt kommissionen föreslagit, täckas av de inflytande försäljningsmedlen. En liknande anordning hade tillämpats beträffande åtskilliga andra försäljningsmedel av samma slag som de nu ifrågavarande, exempelvis »Köpeskillingar för tomter å Norra Djurgården» och »Försäljningsmedel för veterinärinstitutets forna tomter invid Karlplan i Stockholm». Dylika inkomster bok-

fördes och redovisades i statskontoret under titel »Diverse medel». Beträffande det andra spörsmålet, dispositionen av de inflytande försäljningsmedlen, följde av det förut sagda, att de borde tillsvidare i statskontoret förvaltas såsom diverse medel. Avgörandet av frågan om huru borde förfaras med det överskott, som kunde uppstå, sedan förenämnda utgifter blivit bestridda från försäljningsmedlen, syntes, såsom kommissionen förordat, böra anstå för att upptagas till prövning i sammanhang med enahanda spörsmål rörande de områden, som komme att exploateras på grund av det så kallade Ladugårdsgärdesavtalet.

Stockholms
stads åtgär-
der i anled-
ning av av-
talen.

Det mellan kommissionen för kronan med Stockholms stads fastighetsnämnd i september 1929 slutna villkorliga avtalet har för stadens del godkänts av Stockholms stadsfullmäktige genom beslut den 18 november 1929, som vunnit laga kraft. Enär det i avtalet förutsatta stadsplaneförslaget icke hunnit underställas Kungl. Maj:ts prövning före den i sagda avtals mom. 9:o angivna tiden, har genom ett den 24 januari 1930 träffat tilläggsavtal den i sagda moment angivna tiden för underställandet av stadsplanen förlängts till den 1 mars 1930. Detta tillägg har av stadsfullmäktige godkänts genom beslut den 27 januari 1930, som vunnit laga kraft.

Stadsplaneförslag för området av det innehåll avtalen förutsätta har av stadsfullmäktige antagits vid sistnämnda sammanträde och, sedan stadsfullmäktiges beslut vunnit laga kraft, av överståthållarämbetet med skrivelse den 13 februari 1930 underställts Kungl. Maj:ts prövning.

Departements-
chefen.

De av kronans fastighetskommission av år 1925 med Stockholm—Rimbo järnvägsaktiebolag och Stockholms stad avslutade villkorliga avtal, för vilka jag nu redogjort, synas mig äga det innehåll, att desamma böra slutligt godkännas även för kronans del. Jag anser sålunda, att fullgoda skäl anförts till stöd för den begränsning av stadsplaneområdet, som det nu föreliggande förslaget innebär i förhållande till tidigare förslag.

Vad särskilt beträffar avtalet med järnvägsaktiebolaget, torde det vara för kronan mest fördelaktigt att nu till bolaget försälja den kronans tomtmark, som avses i avtalet. Varken mot det överenskomna priset eller mot avtalets bestämmelser i övrigt synes något vara att erinra.

På sätt kommissionen anført lärer, i enlighet med vad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt byggnadsstyrelsen föreslagit, Kungl. Maj:t böra vid medgivande för bolaget att från järnvägsområdet avsöndra bolagets nu ifrågavarande mark fästa det villkoret, att bolaget å den därför i stadsplanen angivna platsen och inom viss tid uppför nytt stationshus.

Vad vidare angår avtalet med staden, så har detta utformats huvudsakligen i enlighet med det av statsmakterna år 1928 antagna Ladugårdsgärdesavtalet; någon anledning till erinran härutinnan torde icke förefinnas. Att i förevarande sammanhang ordna upp avloppsfrågan för tekniska högskolan m. fl. närbelägna institutioner synes mig riktigt. Icke heller mot övriga delar av avtalet har jag någon invändning att göra. Från tekniska högskolans och byggnadsstyrelsens sida har — dock utan något yrkande om tilläggsbestämmelse till avtalet — framhållits angelägenheten av att Drottning Kristinas väg till hela sin bredd iordningställdes snarast möjligt och för allt fall så snart en planerad

flygel å västra sidan av högskolans entréområde bleve uppförd. I anledning därav torde få erinras, dels att något beslut icke ännu föreligger om uppförande av den ifrågavarande flygelbyggnaden, dels ock att jämväl i detta fall äro tillämpliga fastighetsbildningslagens bestämmelser om skyldighet för staden att upplåta gata, så snart bebyggelse vid densamma tillkommit i viss i lagen angiven utsträckning. Det är vidare att märka att, på sätt jag nyss anfört, järnvägsbolaget lär komma att av Kungl. Maj:t, vid medgivande att från järnvägsområdet avskilja de till exploatering avsedda områdena, tillförbindas att uppföra nytt stationshus vid Drottning Kristinas väg inom viss tid. Därav och av övrig bebyggelse invid denna väg följer skyldighet för staden att iordningställa gatan i den utsträckning sagda lag angiver. Bestämmelsen i mom. 8 av det föreliggande avtalet med staden avser alltså egentligen det eventuella fall, att byggnader mot förmodan *icke* skulle komma till stånd utmed denna gata i sådan omfattning, att med hänsyn därtill gatan skall vara iordningställd. Fastighetskommissionen synes mig hava anfört bärande skäl för att icke från kronans sida för ett sådant fall påfordra gatans iordningställande till hela sin bredd — 26 meter — förrän inom den i avtalet angivna tiden. Man torde nämligen icke rimligen kunna bortse från, att större delen av gatukostnaderna icke falla på kronan utan på staden och framför allt, enligt ett nu mellan staden och bolaget träffat avtal, å järnvägsbolaget, samt att det då bör finnas möjlighet för bolaget att genom försäljning av tomter först hava anskaffat erforderliga medel innan bolaget tvingas att — jämte det bolaget har att uppföra det nya och helt visst ganska dyrbara stationshuset — utbetala kostnaderna för denna gata.

Beträffande frågorna om dispositionen av de genom avtalet med bolaget inflytande medlen och sättet för bestridande av de utav avtalen föranledda kostnaderna ävensom om ersättning till djurgårdskassan för minskade inkomster, ansluter jag mig till vad fastighetskommissionen och statskontoret därutinnan samstämmande föreslagit. Ett särskilt skäl att icke nu framlägga något förslag om ersättning till djurgårdskassan förefinnes däri, att förslag längre fram torde kunna föreläggas nu pågående riksdag beträffande formerna för Ladugårdsgärdesexploateringen, varvid till prövning torde få upptagas bland annat frågan om ersättning till djurgårdskassan för de inkomster, vilka till följd av exploateringen komma att frångå kassan.

Därest de ifrågavarande avtalen av riksdagen godkännas, torde ärendet därefter få underställas Hans Maj:t Konungens prövning.

Undér åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna förut omförmälda avtal av den 13 september 1929 mellan kronans fastighetskommission av år 1925, å kronans vägnar, och Stockholm—Rimbo järnvägsaktiebolag samt av den 13 och den 27 september 1929, med tillägg den 24 januari 1930, mellan sagda kommission, å kronans, och Stockholms stads fastighetsnämnd, å stadens vägnar,

dels ock medgiva, att av de genom avtalet med bolaget inflytande medlen må bestridas de kostnader, vilka komma att uppstå i följd av avtalen.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlästas till riksdagen.

Ur protokollet:
Waldemar Wiens.

Bilaga 1.

Under förutsättning att för områdena kring Stockholms östra station stadsplan och byggnadsbestämmelser fastställas i huvudsaklig överensstämmelse med det förslag, som finnes närmare angivet å en stadsplanenämndens skrivelse till fastighetsnämnden den 26 juni 1929 bifogad, med Pl. 689 betecknad stadsplanekarta jämte tillhörande beskrivning, har mellan Kungl. Maj:t och kronan, å ena, samt Stockholm—Rimbo järnvägsaktiebolag, å andra sidan, träffats följande

A v t a l.

1:o.

Kungl. Maj:t och kronan överlåter med full äganderätt till Stockholm—Rimbo järnvägsaktiebolag de å den härvid fogade kartan Pl. A med blå kantfärg och bokstäverna a, b, c, d, e, f, g och a samt h, i, k och h betecknade två områden, innehållande i areal det förstnämnda omkring 2,355 kvadratmeter och det sistnämnda omkring 311 kvadratmeter; och innefattas i sistsagda området all den mark, som bolaget enligt Kungl. Maj:ts beslut den 23 maj 1919 skolat förvärva från kronan i utbyte mot viss annan mark.

2:o.

Stockholm—Rimbo järnvägsaktiebolag överlåter med full äganderätt till Kungl. Maj:t och kronan det å förenämnda karta Pl. A med röd kantfärg och bokstäverna e, k, l och e betecknade området, i areal innehållande omkring 348 kvadratmeter; och innefattas i angivna område all den mark, som kronan enligt Kungl. Maj:ts förberörda beslut den 23 maj 1919 skolat i utbyte mot viss annan mark förvärva från bolaget.

3:o.

Tillträdet av de genom detta avtal överlätna områdena skall ske den 1 juli 1930.

4:o.

I mellangift skall bolaget till kronan å tillträdesdagen erlægga ett belopp av åttiosjutusen (87,000) kronor.

5:o.

Vardera parten betalar de avstyckningsförrättningar eller andra arealmätningar, vilka erfordras för att parten skall erhålla lagfart å av honom förvärd mark.

Vardera parten vidkännes likaså alla övriga kostnader för lagfart å den av honom förvärvade marken.

6:o.

Vardera kontrahenten skall äga att enbart med stöd av detta avtal, och sålunda utan att något särskilt köpebrev eller annan ytterligare handling av medkontrahenten utfärdas, söka och erhålla lagfart å den fasta egendom, som

kontrahenten genom detta avtal förvärvat, så snart avtalet blivit, i enlighet med vad i mom. 10 här nedan sägs, godkänt av Kungl. Maj:t och riksdagen.

Vardera kontrahenten skall beträffande av honom överlätet område tillhandahålla medkontrahenten kartor, lagfarts- eller äganderättsbevis å området, i den mån sådana kartor eller bevis kunna av överlåtaren innehavas.

7:o.

Kronan och bolaget garantera ömsesidigt, att de av dem överlätna områdena äro gravationsfria.

8:o.

Vardera kontrahenten skall uppbära den avkastning från den av honom förvärvade fasta egendomen, som belöper på tiden från och med tillträdesdagen samt ansvarar för egendomens på samma tid belöpande skatter och onera.

9:o.

A. Från och med den 1 juli 1930 avstår bolaget och återfår kronan dispositionsrätten till det å förbemälda karta Pl. A med brun färg och bokstäverna m, n, o och m betecknade område, innehållande cirka 98 kvadratmeter, vilket utgör del av den mark, som bolaget jämlikt Kungl. Maj:ts resolution den 6 november 1914 fått sig med nyttjanderätt upplåten att disponera, så länge den av bolaget användes för järnvägsändamål.

Däremot upplåter kronan till bolaget det å sagda karta Pl. A med grön färg och bokstäverna o, p, r och o betecknade området, innehållande cirka 155 kvadratmeter, att av bolaget besittas med samma rätt och på samma villkor, som den genom Kungl. Maj:ts förberörda resolution den 6 november 1914 till bolaget upplåtna marken, dock att beträffande avgäldsbeloppet skall gälla, vad här nedan under B. stadgas.

B. För det område, vartill bolaget den 1 juli 1930 alltjämt och på grund av 1914 års berörda nådiga resolution innehar nyttjanderätt och för vilket avgäld skall utgivas till djurgårdskassan, ävensom för det ytterligare område, vartill nyttjanderätt genom detta avtal upplåtes till bolaget, skall bolaget till djurgårdskassan från och med den 1 juli 1930 erlägga en årlig avgäld av allernäst tretusentvåhundrafemtio (3,250) kronor.

10:o.

Har detta avtal icke blivit godkänt av riksdagen och Kungl. Maj:t före den 1 juli 1930 eller har förutnämnda stadsplane förslag icke blivit av Stockholms stadsfullmäktige underställt Kungl. Maj:t och av Kungl. Maj:t godkänt före den 1 juli 1930, skall detta avtal anses hava till alla delar förfallit.

Härav äro två lika lydande exemplar upprättade och växlade.
Stockholm den 13 september 1929.

För Kungl. Maj:t och kronan:	För Stockholm—Rimbo järnvägsaktiebolag:
Kronans fastighetskommission av år 1925:	<i>G. Malm.</i> <i>A. Nerell.</i>

<i>S. H. Kvarnzelius.</i>	Bevittnas:
<i>I. Gust. Clason.</i> <i>Värner Rydén.</i>	<i>E. Rydebeck.</i> <i>C. Blomström.</i>
<i>Sten Stendahl.</i> <i>Anders Anderson.</i>	

Bevittnas:	.
<i>Sten Grönvall.</i> <i>Carl Rudstrand.</i>	

Bilaga 2.

Under förutsättning att för områdena kring Stockholms östra station stadsplan och byggnadsbestämmelser fastställas i huvudsaklig överensstämmelse med det förslag, som finnes närmare angivet å en stadsplanenämndens skrivelse till fastighetsnämnden den 26 juni 1929 bifogad, med Pl. 689 betecknad stadsplanekarta jämte tillhörande beskrivning, har mellan Kungl. Maj:t och kronan, å ena, samt Stockholms stad, å andra sidan, träffats följande

A v t a l.

1:o.

Kungl. Maj:t och kronan överlåter med full äganderätt till Stockholms stad följande: *dels*, i enlighet med den år 1928 mellan kronan och staden träffade överenskommelsen rörande allmänna grunder vid uppgörelser mellan kronan och staden avseende exploatering av viss del av Norra Djurgården,

a) det å den härvid fogade kartan Pl. A med röd kantfärg och bokstäverna a, b, c, d, e, f, g, h, i, j och a betecknade området, vilket till större delen ingår i det av kronan till staden med nyttjanderätt upplåtna Valhallavägens alléområde, samt

b) det å samma karta med röd kantfärg och bokstäverna k, l, m, d och k betecknade området;

dels ock

c) det å samma karta med röd kantfärg och bokstäverna l, n, o, p, q, r, s, t, u, m och l betecknade området.

2:o.

Äganderätten till den under 1:o a) angivna i Valhallavägens alléområde ingående marken skall övergå å staden den 1 juli 1930, vid vilken tidpunkt staden också skall tillträda övriga i mom. 1:o ovan angivna områden.

3:o.

Överlåtelsen av de ovan under mom. 1:o a) och b) angivna områdena sker på de villkor, vilka finnas angivna i punkt 2 av förenämnda år 1928 mellan kronan och staden träffade överenskommelse rörande allmänna grunder vid uppgörelser mellan kronan och staden avseende exploatering av viss del av Norra Djurgården. Det under mom. 1:o c) angivna området överlåtes utan ersättning, men mot befrielse från skyldighet för ägare av vidliggande tomtmark att, så vitt detta område angår, utgiva gatumarkersättning.

4:o.

Staden skall ensam vidkännas kostnaderna för de överlåtna områdenas avmätning och avstyckning ävensom övriga kostnader för stadens erhållande av lagfart å de överlåtna områdena.

5:o.

Staden skall äga att enbart med stöd av detta avtal och sålunda utan att något särskilt köpebrev eller annan ytterligare handling av kronan utfärdas, söka och erhålla lagfart å den fasta egendom, som staden genom detta avtal förvärvar, så snart avtalet blivit, i enlighet med vad i mom. 9:o här nedan sägs, godkänt ej mindre för stadens del av stadsfullmäktige genom beslut, som blivit i vederbörlig ordning fastställt, än även för kronans del av Kungl. Maj:t och riksdagen.

Kronan skall tillhandahålla staden de kartor och lagfartsbevis, som röra enbart de överlåtna områdena och innehavas av kronan.

6:o.

Staden förbinder sig att respektera de upplåtelser och medgivanden, som av kronan lämnats beträffande framdragande av järnvägsspår samt elektriska och andra ledningar över, resp. i de nu överlåtna områdena.

I övrigt lämnar kronan de överlåtna områdena fria från gravationer.

7:o.

På tiden från och med tillträdesdagen belöpande avkastning av samt skatter och onera för de överlåtna områdena skall Stockholms stad äga uppbära resp. vara skyldig utgöra.

8:o.

A. Kronan förbinder sig att svara för kostnaderna för de under mom. 1:o b) och c) överlåtna områdenas iordningställande som gata. Då ifrågavarande gata, varav nyssnämnda områden alltså utgöra allenast viss del, första gången förses med permanent beläggning, skall iakttagas att körbanan bör beläggas med smågatsten eller annan därmed jämförbar beläggning, samt trottoaren med plattor eller annan liknande beläggning.

Staden förbinder sig att hava iordningställt ifrågavarande gata till hela dess bredd senast fem år efter det första byggnadslovet beviljats beträffande någon del av sådan i den förutsatta stadsplanen ingående kvartersmark, som ej är avsedd för järnvägsändamål.

B. Staden förbinder sig att i Drottning Kristinas väg från den förutsatta nya stadsplanegränsen till ledning i Valhallavägen anlägga en avloppsledning, avsedd att i första hand betjäna den i den nu förutsatta stadsplanen vid nämnda väg belägna kvartersmarken. Kronan medgives rätt att för avloppet från tekniska högskolans och övriga i denna trakt belägna kronan nu tillhöriga områden använda denna ledning. Av kostnaderna för sagda kloakledning skall kronan därför gälda så stor del, som svarar mot *dels* ledningens av stadens till kronan nu lämnade medgivande förorsakade större dimensionering, *dels ock* ledningens framdragande de trettiofem (35) meter, som inom stadsplaneområdet ligga närmast den nu förutsatta stadsplanegränsen, där denna skär Drottning Kristinas väg.

C. I övrigt skall beträffande gatas anläggning och ledningar gälla de bestämmelser, vilka innehållas i förenämnda, år 1928 mellan kronan och staden träffade överenskommelse rörande allmänna grunder vid uppgörelser mellan kronan och staden avseende exploatering av viss del av Norra Djurgården, dock med iakttagande av följande.

Kronan, som i förevarande fall icke vill använda sig av sin rätt att själv utföra vissa, i 8 punkten av nyssnämnda överenskommelse avsedda arbeten, skall vara skyldig att till staden gälda

i avseende å kostnader enligt st. A. ävensom enligt st. B. i vad rör kloakledningen de 35 meter, som kronan helt bekostar: avlönings- och materialkostnader jämte ett tillägg av 15 %, motsvarande administrationskostnader; samt

i avseende å kostnader enligt st. B. i vad rör den övriga delen av kloakledningen i Drottning Kristinas väg: skillnaden i materialkostnad mellan den använda dimensionen och den, som skulle kommit till användning, därest ledningen skolat betjäna allenast den i den nu förutsatta stadsplanen vid Drottning Kristinas väg belägna kvartermarken.

Räkning å ersättning, som det på grund av förestående bestämmelser åligger kronan att utgiva till staden, skall staden, efter det arbetet slutförts, tillställa den kronans myndighet eller annan, som Kungl. Maj:t utser därtill, jämte specificerad kontokurant rörande kostnaderna för arbetet och ledningsmaterialen i fråga, varefter det åligger kronan att inom en månad pröva och, efter godkännande, likvidera räkningen.

Stadens till grund för omförmälda kontokurant liggande räkenskaper med tillhörande verifikationer skola hållas tillgängliga för den kronans myndighet eller annan, som Kungl. Maj:t utser därtill, under en månads tid räknat från och med den dag, staden överlämnat sagda räkning och kontokurant.

9:o.

Har detta avtal icke blivit godkänt av stadsfullmäktige före den 1 december 1929 genom beslut, som varder vederbörligen fastställt, och av Kungl. Maj:t och riksdagen före den 1 juli 1930, eller har förutnämnda stadsplane-förslag icke blivit av stadsfullmäktige antaget och före den 1 januari 1930 underställt Kungl. Maj:ts prövning eller har sagda förslag icke blivit av Kungl. Maj:t fastställt före den 1 juli 1930, skall detta avtal anses hava till alla delar förfallit.

Härav äro två lika lydande exemplar upprättade och växlade.

Stockholm den 13 september 1929.

Stockholm den 27 september 1929.

För Kungl. Maj:t och Kronan:

För Stockholms stad:

Kronans fastighetskommission av år
1925:

Dess fastighetsnämnd:

S. H. Kvarnzelius.

Harry Sandberg.

M. Sellberg.

I. Gust. Clason.

Värner Rydén.

Bevittnas:

Sten Stendahl.

Anders Anderson.

Karl W. Ericsson.

Alice Hallberg.

Bevittnas:

Sten Grönvall.

Carl Rudstrand.

Tilläggsavtal.

Förestående avtal skall gälla till alla delar med undantag allenast därav, att den i mom. 9 angivna tid, före vilken det i momentet avsedda stadsplaneförslaget skall hava av Stockholms stadsfullmäktige antagits och underställts Kungl. Maj:ts prövning, bestämmes till den 1 mars 1930 i stället för den 1 januari 1930.

Stockholm den 24 januari 1930.

För Kungl. Maj:t och kronan:
Kronans fastighetskommission av år
1925:

S. H. Kvarnzelius.

Sten Stendahl. Värner Rydén.

I. Gust. Clason. Anders Anderson.

Bevittnas:

Sten Grönvall. Carl Rudstrand.

För Stockholms stad:

Dess fastighetsnämnd:

Harry Sandberg.

M. Sellberg.

Bevittnas:

Alice Hallberg. Karin Lindqvist.